Լավատես լինելը հզորության նշան է

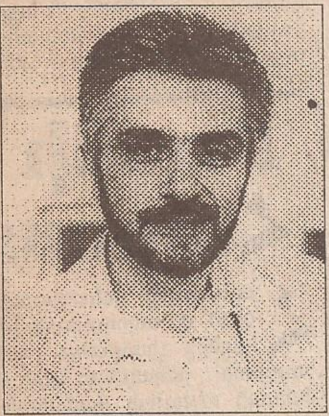

«ՀՀ» 1995 թվականի օգոստոսի 8-ի թիվ 196-ում տպագրվել էր մեր աշխատակցի հարցազրույցը Երեւանի գեղարվեստի թատերական ինստիտուտի ռեկտոր, պրոֆեսոր ԱՐԱՄ ԻՍԱԲԵԿՅԱՆԻ հետ: Ինչպես նշված էր տպագրված տեքստում, ռեկտորի հետ հարցազրույցը շատ ավելի ընդարձակ էր եղել: Հրապարակման մեջ մենք նաեւ այս էինք հայտնել, որ հարցազրույցն ամբողջությամբ կտպագրվի պատեհ առիթով: Այսօր ընթերցողին ենք ներկայացնում հարցազրույցի այն մասը, որն առաջին հրապարակման ժամանակ չի տպագրվել:

- Պարոն Իսաբեկյան, Ձեր ինստիտուտում գործում է արվեստաբանական բաժին, որի խնդիրը արվեստաբանների պատրաստումն է: Խնդրում եմ մի քանի խոսքով պատմեք այդ ուղղությամբ կատարվող աշխատանքների մասին:

- Դժվարություններ կան արվեստի տեսության եւ պատմության ամբիոնը որակյալ դասախոսներով համալրելու իմաստով: Ամբիոնը ժամանակին ուներ հիանալի դասախոսներ: Այդ կապակցությամբ չեմ կարող չհիշատակել պրոֆեսորներ Եղիշե Մարտիկյանին եւ Վահան Հարությունյանին, որոնց սաները մինչեւ այժմ էլ երախտագիտությամբ են հիշում նրանց: Հիմա շատերը չեն համաձայնում աշխատել ինստիտուտում, քանզի զբաղվածությունը շատ է, իսկ աշխատավարձը՝ քիչ: Մի քանիսն էլ հեռացել են ոչ միայն ինստիտուտից, այլեւ՝ երկրից: Սակայն կարեւորն այն է, որ կան երիտասարդ, շնորհալի արվեստաբաններ, որոնց հետ դասախոսական առումով մենք մեծ հույսեր ենք կապում, եւ որոնց մի մասը հենց մեր ինստիտուտի արվեստաբանական բաժնի շրջանավարտ է: Ես համաձայն եմ ձեզ հետ, որ մեր արվեստաբանները, հատկապես այսօր, երբ արվեստի գնահատման չափանիշներն էապես փոփոխման են ենթարկվել, անելիքներ շատ ունեն: Իսկ այն, ինչ փորձում են անել, մեր կարծիքով, մեղմ ասած, գոհացուցիչ չէ:

- Դուք ստեղծագործող մարդ եք, որն ինքնին ազատություններ է ակնկալում: Ինչպե՞ս եք կարողանում համատեղել ստեղծագործողին եւ պետական հաստատության ղեկավարին:

- Իհարկե, դժվար է: Բայց փորձում եմ դրանք հավասարակշռել, վարչական աշխատանքն ինձ չի խանգարում ստեղծագործել, կան այլ խանգարող հանգամանքներ: Իմ խառնվածքն այնպիսին է, որ սիրում եմ միշտ զբաղված լինել: Հավատացեք, հանգիստ վիճակն ինձ համար հիվանդ լինելու պես բան է: 16 տարի դասախոսում եմ ինստիտուտում, որից վերջին մի քանի տարին ինստիտուտի ուսումնագիտական գծով պրոռեկտորն էի, գեղարվեստաթատերական ինստիտուտի տրոհումից հետո, երբ վերստեղծվեց գեղարվեստի պետական ինստիտուտը, ղեկավարում եմ այս ուսումնական հաստատությունը: Իսկ սա նշանակում է, որ ես լավ գիտեմ մեր ինստիտուտի հոգսերը, դժվարությունները, լավն ու վատը: Ես եղա գեղարվեստի ինստիտուտի վերստեղծման ջատագովներից մեկը, իսկ դա, անշուշտ, շատ պարտավորեցնող է: Այսօր, մեկ տարի անց, ավելի եմ համոզվում, որ այդ անջատումը ճիշտ էր եւ տեղին: Փառք Աստծո, որ այս դեպքում հաղթանակեց առողջ բանականությունը:

- Մի շարք պետություններում կերպարվեստի բարձրագույն դպրոցները կոչվում են ակադեմիա:

- Միայն բառը չէ, որ մեր հաստատությունը կհասցնի ակադեմիայի մակարդակի: Ակադեմիան պետք է ունենա համապատասխան բազա եւ ծրագրեր: Բարեբախտաբար, մենք շատ հետաքրքիր ծրագրեր ունենք, որոնք հավանության են արժանացել կրթության եւ գիտության նախարարության կողմից: Այս առումով ես չեմ կարող իմ գոհունակությունը չհայտնել այժմ արդեն նախկին նախարար Վարդգես Գնունու մասին, որը հենց սկզբից մեծ աջակցություն է ցույց տվել մեր ինստիտուտին, խորությամբ ըմբռնել է մեր բարդությունները եւ աշխատել իր հնարավորությունների սահմաններում գտնել դրանց լուծումները: Ես վստահ եմ, որ պարոն Գնունու մտադրությունները չեն փոխվել: Քանի որ խնդիրները լուծված չեն, մտադիր ենք դրանք հանգամանորեն ներկայացնել նաեւ նոր նախարար Արմենակ Ղազարյանին:

Հանգամանորեն պատճառաբանված է նաեւ ակադեմիայի պահանջը: Արտասահմանյան մեր գործընկերները տարակուսում են, թե ինչո՞ւ Երեւանի գեղեցիկ արվեստների բարձրագույն ուսումնական հաստատությունը ոչ թե ակադեմիայի, այլ ինստիտուտի կարգավիճակ ունի: Նրանք կարծում են, թե վերջինս ինչ-որ գիտահետազոտական հաստատություն է: Բոլոր հիմնավորումները կան ինստիտուտի կարգավիճակը փոխելու համար: Մենք պարոն Գնունու հետ եկել ենք նախնական համաձայնության ակադեմիայի կառուցվածքի վերաբերյալ: Այն կարող է լինել հնգաստիճան կրթական մակարդակով, որն իր մեջ առնում է յոթնամյակը, քոլեջը, բակալավրական, մագիստրոսական կրթությունը եւ ասպիրանտուրան (անվանումները կարելի է փոխել): Այսօր մեր դիմորդների մեծ մասը գալիս է Փ. Թերլեմեզյանի անվան գեղարվեստի ուսումնարանից: Բայց նրանց շենքային եւ նյութատեխնիկական պայմանները նույնպես անմխիթարական են: Սա պարզապես անհանդուրժելի է: Ես գտնում եմ, որ Երեւանի ամենաշքեղ եւ կահավորված շենքերից մեկը պետք է տրամադրվեր մեր ինստիտուտին:

- Այսինքն, այստեղ մտնողն իսկապես արվեստի տաճարի զգացողություն պետք է ունենա:

- Իհարկե: Ուրիշ տեղերում այդպես էլ կա: Այդպես է, օրինակ, Ռիգայում, որտեղ կերպարվեստի ակադեմիան տեղավորված է գոթական ոճով կառուցված շքեղ շինություններից մեկում: Վիլնյուսում նմանատիպ բուհը տեղավորված է նախկին թագավորական պալատում: Թբիլիսիում նույն պայմաններն են: Պետերբուրգում գեղարվեստի ակադեմիան տեղավորված է Մենշիկովի հրաշագեղ պալատում. ո՞րը թվարկեմ... Մի քանի տարի առաջ մենք փոխադարձ այցով եղանք Արեւմտյան Բեռլինի գեղարվեստի բարձրագույն դպրոցում, որին ամեն տարի պետական բյուջեից հատկացվում է 200 միլիոն մարկ գումար, եւ որը մեկ տասնյակից ավելի շենքեր ունի հենց քաղաքի կենտրոնում:

- Պարոն Իսաբեկյան, ինստիտուտը այսօր արդյո՞ք ունի այն բոլոր մասնագիտացումները, որոնք անհրաժեշտ են մեր հանրապետության գեղարվեստի պահանջները բավարարելու համար:

- Ցավոք, դեռ ոչ: Մենք կարող էինք ունենալ եւ պետք է ունենանք վերականգնողական, որմնանկարի, փայտամշակման, մետաղամշակման, գորգի, ոսկերչական արվեստի բաժիններ: Սակայն մեր շենքային հարմարությունները եւ ֆինանսավորումը դեռեւս թույլ չեն տալիս այդպիսի «շքեղություն»: Ես մեծ ցանկություն ունեի ստեղծելու իսկապես գործող եւ հայ արվեստին սատարող հոգաբարձուների խորհուրդ: Սակայն առաջին համաձայնություններն ստանալուց հետո գործն ավարտվեց:

- Ինչպես տեսնում եք՝ մեկենասականությունը մեզ մոտ համառորեն չի՞ վերածնվում...

- Հովանավորչության մեկ դեպք եղավ միայն: Բայց, արդեն մեր ինստիտուտի շրջանավարտներից մեկը որոշակի նյութական օժանդակություն է անում ինստիտուտին: Ի վերջո, ես եւ իմ համախոհները նպատակ ունենք մեր ինստիտուտը դարձնել մշակույթի կենտրոն: Շուտով կգործի մնջախաղի պետական թատրոնը, որը տեղավորված է մեր շենքում, որոշել ենք ցուցասրահ կառուցել առաջին հարկում: Այո, տեսեք, մեր ինստիտուտը 50 տարվա պատմություն ունի, բայց թանգարան չունի, երբ այստեղ դասախոսել եւ սովորել են հայ կերպարվեստի բոլոր ճանաչված վարպետները: Հիմա մենք նոր հավաքածու ենք ստեղծում թանգարանի համար: Ի դեպ, եթե հովանավոր գտնվեր եւ ֆինանսավորեր թանգարանի կառուցումը, մենք խոստանում ենք այդ բարերարի անվամբ կոչել այն:

Քանի որ առիթը եկել է, ասեմ: Մի քանի տարի առաջ ինստիտուտի համար Ձանգվի ձորում կառուցվեց մասնաշենք: Բայց, չգիտես ինչպես, չգիտես ինչու, այն նվիրվեց համալսարանին: Իհարկե, զարմացավ համալսարանի կոլեկտիվը: Մենք էլ մինչեւ հիմա զարմացած ենք մնացել, թե դա ինչպես կատարվեց: Այսօր այն վերադարձնելը շատ դժվար է: Բայց կան մի քանի հուսադրող տարբերակներ, որոնք քննարկվում են: Կապրենք, կտեսնենք:

Այնքան հարցեր կան, այնքան պրոբլեմներ, որոնք, հասկանում եմ, դժվար է սպառել մեկ հարցազրույցում: Ամեն դեպքում մենք լավատեսորեն ենք նայում վաղվա օրվան եւ կպայքարենք մեր ծրագրերն իրականացնելու համար:

- Շնորհակալություն հարցազրույցի համար: Ցանկանանք, որ իրականացվեն Ձեր բոլոր ծրագրերը:

Հարցազրույցը վարեց
ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆԸ